

הרב יוסף סאקס
saks@atid.org

פרשת כי תבוא תשס"ז
בעניין ידו מעשר

דברים פרק כו

(יב) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך ושבועו: (יג) ואמרת לפני ה' אלקיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי: (יד) לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול ה' אלקי עשיתי ככל אשר צויתני: (טו) השקיפה ממעון קדשך מן השמים ובך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

תלמוד ירושלמי מסכת מעשר שני פרק ה דף נו, ג

הלכה ה' רבי הונא בר אחא בשם ר' אלכסנדרא בוא וראה כמה גדול כוחו של עושי מצות שכל השקפה שבתורה ארוכה, וזה בלשון ברכה. אמר רבי יוסי בן חנינא ולא עוד אלא שכתוב בה היום הזה תניי יומא.

ספורנו (שם)

(יג) **בערתי הקדש מן הבית**, בחטאינו ובעונות אבותינו הוסרה העבודה מהבכורות, אשר להם היו ראויות תרומות ומעשרות, כאמרו "ואטמא אותם במתנותם, בהעביר כל פטר רחם" (יחזקאל כ, כ), וזהו ידו מעשר הזכירו רבותינו ז"ל. **וגם נתתי ללוי**, טעם "וגם" כטעם "אף על פי", כמו "גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים" (רות א, יב). יאמר אם כן: מודה אני כי גדול עוני שגרמתי לבער הקדש מן הבית, ואף על פי שנתתיו ללוי וזולתו במצותך, אני מתפלל שתשקיף השקפה לטובה במקום ההשקפה לרעה הראויה לעוני.

פי' המלבי"ם (שם)

(טו) והנה מאמר השקיפה שענינו הוא תחנה ובקשה לא בא בלשון כל התפללות הנמצאות בתנ"ך שכלן באו בדרך רצון והזכרת השם לכן אמר בספרי ובמשנה (פי"ה דמע"ש) עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה כמה שהבטחתנו, שהוא בא כתובע מאת ה' לקיים הבטחתו, וכן נאמר (מלאכי ג' ט"ו) ובחנוני נא בזאת וגוי והריקותי לכם ברכה עד בלי די, וחז"ל אמרו אף דכתיב לא תנסו את ה' אבל במעשר וצדקה מותר, ובפירושו למלאכי שם מפרש שיש הבדל בין נסיון לבחינה. נסיון יאמר אם מנסה הדבר לדעת כחו הנעלם מאתנו כמנסה את הזהב אם ימשוך בכחו את הברזל (כאבן המאגנט) ובחינה יקרא אם בוחן הוא את הדבר אם הוא כפי מהותו הרגיל כבחון את הזהב אם יש בו סיגים, ואחרי כי הבטיח ה' שיברכם בזכות המעשר שוב אין זה נסיון כ"א בחינה, ואמרו ז"ל האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני ה"ז צדיק גמור שמבקש שיקיים מה שכתוב וצדקה תציל ממות (משלי י) ובספר ארץ חמדה (כ"י מהמחבר) כתוב כשהאדם עושה מצוה מקבל שכר גם על שמלא רצון השי"ת להשפיע טוב לשומרי מצותיו ולכן כשעושה מצוה על מנת לקבל שכר אם אין כונתו בשביל עצמו רק למלאות רצון ה' הוא מצוה לשמה, ובה נ"ל לפרש הכתוב (בראשית יח יט) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, שפירושו שיאהב ה' את אברהם בשביל שיצוה את בניו לעשות צדקה ומשפט לא למענו שיבא עליו את אשר דבר ה', רק למען ה', שיבא ה' עליו ולמלאות רצון ה':

Rabbi Brovender's Parsha Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee
Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Please note! Starting next week, Thursday, September 6th at 8:00 PM, the shiur will be moving to its **new location:**
Ohel Nechama, 3 Chopin Street, Jerusalem
Our thanks to Shir Hadash and Rabbi Ian Pear for their partnership and support until now.

הגרי"ד סולובייצ'יק, חמש דרשות – 'ברית אבות' (עמ' 87-86)

להאשים ולגנות את עצמו. אין חרטה ללא הכרת חטא. מאידך גיסא, אין לתאר הכרת החטא וקבלה להבא אם אין לו לאדם אמונה בסגולות היצירה שלו, ואיננו מאמין בכשרונותיו ובכוחות הנפש שלו שייטיעו בידו לקדש את עצמו. אם אדם סבור שהוא חסר-ישע וממילא משועבד לכחות-טבע מיכניים; אם אינו משוכנע בחירות המעשה של האדם, הרי איננו מסוגל לחוש את אשמתו ואין מקום לצפות שהוא ישתנה. בגדולתו של האדם כלול כתב אישום נגדו וממנו באה גם הקריאה לתשובה. אדם הרואה את עצמו יצור אין-אונים, מצבו כחוטא חסר-תוחלת, ושוועת היהודים "כי פשעינו וחטאתינו עלינו ובס אנחנו נמקים", היתה בעצם צודקת.

כל וידוי מתבטא בקריאה: "שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים". אם אין רואים את ה"נאווה", אי-אפשר גם להבחין ב"שחורה". אין הבדל אם הקריאה היא: "שחורה אני ונאווה", או "נאווה אני ושחורה, בנות ירושלים". מה שיש לציין הוא שהחוטא רואה את עצמו משתי זוויות-ראות מנוגדות – ביטול היש וגדלות היש. לכן, שבחו של אדם, כגנותו, הוא חלק מהוידוי. משום כך, הפרשה "שמעתי בקול ה' א-לקי, עשיתי ככל אשר צויתני", היא גם פרשת וידוי. בקריאת הפרשה אומר האדם, כי מוכשר הוא לחיות בהתאם לרצון ה', חיי קדושה וטהרה. ואם עד עתה הוכיח שבכחו למלא את רצון הקב"ה בהרבה מצבים קשים, יש צידוק לתביעה ממנו שיפגין את כחו בכל הנסיבות. נמצא, שהאומר "עשיתי ככל אשר צויתני", אחראי הוא למישגים שבהם זנח תפקידו ופעל כ"שחורה" ולא כ"נאווה". אם הוא קובע בגאון, "עשיתי ככל אשר צויתני", בדין שיהיה מוכשר גם להודות בהכנעה: לא עשיתי ככל אשר צויתני.

לכאורה אין השם וידוי תואם פרשה זו. משמעות הוידוי ידועה לנו: הודעה בחטא שחטא האדם. ידוע מובנו של וידוי יום-הכיפורים (בין וידוי זוטא: "אבל אנחנו ואבותינו חטאנו", בין וידוי אריכתא: "על חטאי"): מעשה אישום נעדר-רחם וגינוי עצמי. אך בפרשת המעשרות הרי אין המדובר כלל בחטאים, אלא להיפך: במצוות ומעשים טובים. מתפאר היהודי שלא עבר אף על מצוה אחת, הוא קיים כל מצוות המעשרות כדת וכדין: "ככל מצותך אשר צויתני, לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי; שמעתי בקול ה' א-לקי, עשיתי ככל אשר צויתני". הגמרא בסוטה משווה את פרשת המעשרות לאמירת שבחו של אדם. ואף על פי כן היו מכנים חכמינו ז"ל את קריאת הפרשה בשם וידוי, ושומה עלינו להבין מה טיבו של וידוי זה? וכיצד שבחו של אדם הוא בו בפרק גם וידויו?

ברם, במינוח זה טמון יסוד מחשבת היהדות בענייני תשובה וידוי. תשובה מבוססת על שני יסודות: 1. הכוח הגנוז באדם להאשים את עצמו ויכולתו לראות את עצמו דל-ערך וירוד. בוידוי המוצהר של יום הכיפורים, "ואתה צדיק על כל הבא עלינו, כי אמת עשית ואנחנו הרשענו", מבוטא הכוח המופלא של האשמה עצמית שלמה, ללא כל סייג. 2. הכושר הרב של כל יחיד לטהר את עצמו; לתפוס, שהכחות הרוחניים הבלתי-מוגבלים, הגנוזים באישיותו של האדם (לרבות החוטא הגדול ביותר), מאיצים בה בכיוון השיבה אל הקב"ה; יכולת האדם להתנשא לשיאים הגבוהים ביותר – אם יש לו רק הרצון לכך – אף שנידרדר לעומקי תהום הטומאה.

יסוד שני חשוב בדיוק כראשון. האדם אינו מסוגל לבא לידי תשובה אם אין בו האומץ